

**Sławomir Pytel, Elżbieta
Zuzańska-Żyśko, Iwona Kiniorska**

**Motywy pielgrzymek do
najważniejszych sanktuariów w
Polsce**

Ekonomiczne Problemy Usług nr 65, 59-70

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

SŁAWOMIR PYTEL

ELŻBIETA ZUZAŃSKA-ŻYŚKO

Uniwersytet Śląski w Katowicach

IWONA KINIORSKA

Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy w Kielcach

MOTYWY PIELGRZYMEK DO NAJWAŻNIEJSZYCH SANKTUARIÓW W POLSCE

Wstęp

Ważną rolę w migracjach do wielu krajów odgrywają podróże wynikające z motywów religijnych. Występują one nie tylko obecnie, ale od początku dziejów człowieka, można więc je uznać za jedną z najstarszych form migracji wynikających z motywów pozaekonomicznych.

Jednym z przejawów pobożności ludzi wierzących jest ruch pielgrzymkowy, który urósł do rangi fenomenu na skalę światową. Ludzie, mając coraz więcej wolnego czasu, pragną przeznaczyć go na zaspokojenie swoich potrzeb duchowych. Polska należy do nielicznych krajów, w których aktywność pielgrzymkowa utrzymuje się od początku powstania państwowości. W migracjach pielgrzymkowych rocznie uczestniczy 5–7 mln osób, czyli ponad 15% ludności Polski. Polacy stanowią obecnie około 5% chrześcijan pielgrzymujących na świecie i ponad 20% w Europie. Można zatem zaliczyć Polskę do grupy najbardziej pielgrzymkowych krajów świata (sunday.niedziela.pl).

Celem niniejszego opracowania jest ukazanie głównych motywów odwiedzania miejsc świętych przez pątników, a także wskazanie typów sanktuariów, do których najczęściej odbywa się ruch pielgrzymkowy.

1. Zakres teoretyczny

W turystyce zagranicznej przyjazdowej i wyjazdowej, a także w turystyce krajowej wśród różnych celów pobytu lub podróży (sklasyfikowanych w 1993 roku i zalecanych przez Światową Organizację Turystyki) występują cele religijne i pielgrzymkowe.

W migracjach do ośrodków kultu można wyróżnić trzy podstawowe motywy różnicujące istotne cele i sposób odbywania wędrówki. „Jeden z nich to motyw wynikający wyłącznie z pobudek religijnych, drugi to motyw religijno-poznawczy, trzeci natomiast wynika z pobudek poznawczych, wypoczynkowych i innych”¹.

Motyw wyłącznie religijny przyświeca tzw. pielgrzymkom specjalistycznym, zwłaszcza związanym z podróżami chorych do miejsc świętych. Jackowski (1991) uważa, że używanie terminu turystyka pielgrzymkowa „(...) wypacza stronę motywacyjną, przenosząc akcent z podróży wynikającej z potrzeb wyłącznie religijnych na podróż turystyczną, w której motyw religijny schodzi na dalszy plan, ustępując miejsca elementom wybitnie świeckim”².

Odmienne typy stanowią podróże, których głównym motywem są przede wszystkim aspekty religijno-poznawcze. Według Jackowskiego w tych migracjach miejsce święte nie stanowi zazwyczaj punktu docelowego, ale znajduje się na trasie podróży odbywanej w celu poznania danego kraju, regionu lub miejscowości położonych na określonym szlaku turystycznym³. Chociaż wędrowcy ci uczestniczą w codziennej mszy świętej i we wspólnych modlitwach oraz odwiedzają mijane po drodze sanktuaria, jednak ich główny motyw nie ma charakteru czysto religijnego. Taką sytuację obserwuje się głównie w Europie zachodniej.

2. Historia badań nad pielgrzymowaniem w Polsce

W Polsce problematyka pielgrzymek od dawna znajdowała się w kręgu zainteresowań przedstawicieli różnych dyscyplin naukowych. Sami geografowie już w XIX w. zaczęli dostrzegać fenomen pielgrzymek, przez długi czas jednak nie poświęcali im odrębnych studiów. Dopiero w okresie międzywojennym rozpoczęto takie badania. Studia te podjęła w tym okresie rozwijająca się w Polsce geografia turystyki.

Największy udział w rozwijaniu badań migracji pielgrzymkowych miało Studium Turystyki Uniwersytetu Jagiellońskiego, które działało w latach 1936–1939

¹ A. Jackowski, *Pielgrzymki = turystyka pielgrzymkowa = turystyka religijna? Rozważania terminologiczne*. Turystyka, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 1998.

² A. Jackowski, *Pielgrzymki i turystyka religijna w Polsce*, Inst. Turystyki, Warszawa 1991.

³ A. Jackowski, *Pielgrzymki = turystyka...*, op.cit.

przy Instytucie Geografii. Studium to kierowane było przez Stanisława Leszczyckiego i współpracowało ściśle z Komisją Studiów Ligi Popierania Turystyki, utworzoną w czerwcu 1936 roku. Pracami tej komisji kierował także S. Leszczycki. Działalność studium (m.in. badania w zakresie pielgrzymek) w dużej mierze była finansowana przez Ligę Popierania Turystyki. A. Jackowski opisuje to w następujących słowach: „Studium prowadziło szczegółowe badania ruchu pielgrzymkowego w Częstochowie, jego nasilenie, zasięg wpływu sanktuarium jasnogórskiego itp. Studia te realizowano na zamówienie Ligi Popierania Turystyki, która zamierzała prowadzić prace inwestycyjne związane z funkcją religijną miasta”⁴.

Po II wojnie światowej studiom dotyczącym zagadnień pielgrzymek przewodzili badacze związani z Instytutem Geografii Historycznej Kościoła w Polsce KUL-u. Działo się tak z przyczyn pozanaukowych i obiektywnych związanych z osłabieniem ruchu pielgrzymkowego do połowy lat 60.

Pod koniec lat 70. problematyka pielgrzymek zaczęła stanowić przedmiot badań nauk geograficznych, szczególnie geografii turystyki. Przyczyną zainteresowania tym zjawiskiem był wzrost omawianych migracji, obserwowany szczególnie od rozpoczęcia pontyfikatu Jana Pawła II. Pojawiły się pierwsze prace geograficzne poświęcone wyłącznie tej problematyce⁵. Także w podręcznikach geografii turystycznej Polski zaczęto dostrzegać tę problematykę. Rozwijały się również badania historyczno-geograficzne dotyczące poszczególnych miejscowości czy sanktuariów.

3. Charakterystyka najważniejszych polskich sanktuariów

Sanktuarium Najświętszej Maryi Panny – Jasna Góra

Każdy skrawek jasnogórskiej ziemi to historia narodu polskiego. Klasztor jest najchętniej opisywanym miejscem w polskiej literaturze. Sienkiewicz, Mickiewicz, Norwid, Wyspiański – to tylko niektóre nazwiska wielkich, którzy w swoich utworach sławili Jasną Górę. Kilka kilometrów przed Częstochową pielgrzymów wita widok potężnej wieży górującej nad miastem i świątynią.

Sercem Jasnej Góry jest kaplica Matki Bożej Częstochowskiej. Usytuowano ją pomiędzy bazyliką z kaplicami bocznymi i krużgankowym Wieczernikiem a czworobokiem potężnego kompleksu klasztorowego paulinów. Całość zabudowań otaczają doskonale zachowane mury obronne, a dookoła warowni prowadzi obecnie przepiękna droga krzyżowa.

⁴ A. Jackowski, *Wybrane problemy geografii pielgrzymek w Polsce*, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1990.

⁵ A. Jackowski, I. Sołjan, E. Bilaska, *Ośrodki turystyki religijnej w Polsce i perspektywy ich rozwoju*. Turystyka, Kraków 1999.

Z centrum Częstochowy do sanktuarium wiedzie prosta i długa aleja Najświętszej Maryi Panny. Pielgrzymi przechodzą przez cztery usytuowane jedna za drugą bramy i podążają przed największy skarb Jasnej Góry, jakim jest cudowny wizerunek Matki Bożej. „Według tradycji, obraz Matki Boskiej Częstochowskiej został namalowany przez św. Łukasza Ewangelistę w Jerozolimie na desce stołu nazaretańskiej Świętej Rodziny. Mówi o tym najstarszy przekaz dotyczący dziejów obrazu „Translatio tabulae”, znany z XV-wiecznej kopii”⁶. Dzieje obrazu bywały dramatyczne, o czym świadczą choćby ślady po cięciu szablą, wyraźnie widoczne na prawym policzku Maryi. Ślady te są pozostałością po napadzie i rabunku dokonanym w 1430 roku⁷.

Sanktuarium Miłosierdzia Bożego w Łagiewnikach

Wzrost rangi tego sanktuarium do jednego z najważniejszych w kraju jest ściśle związany z osobą i życiem św. Faustyny Kowalskiej. „Tej skromnej zakonnicy podczas mistycznych objawień Jezus powierzył misję przekazania światu orędzia o Miłosierdziu Bożym oraz jego wizerunku – Jezu, ufam Tobie”⁸. Wielkim orędownikiem kultu Miłosierdzia Bożego był Jan Paweł II, który ustanowił święto, wyniósł św. Faustynę na ołtarze i dokonał w łagiewnickim sanktuarium aktu zawierzenia świata Bożemu Miłosierdziu⁹.

Centralnym punktem łagiewnickiego sanktuarium jest monumentalna bazylika Miłosierdzia Bożego, która w zamierzeniu architekta prof. Witolda Cęckiewicza ma przypominać okręt na wzburzonych falach współczesnego świata. Świątynia ma dwa poziomy. Górny zajmuje kościół o powierzchni ponad 2 tys. m², który może pomieścić 2,5 tys. wiernych. Jest tam także Aula Jana Pawła II, multimedialna sala dla 250 osób, a po lewej stronie od wejścia znajduje się niewielka kaplica Wieczystej Adoracji Najświętszego Sakramentu. Kaplicę otwarto w Niedzielę Miłosierdzia Bożego 3 kwietnia 2005 roku, dzień po śmierci papieża Polaka. W dolnym kościele znajduje się centralna kaplica św. Faustyny oraz boczne dla katolików różnych narodowości, gdzie msze są odprawiane w ich językach. Znajdują się tu kaplice: węgierska, włoska i dla wschodnich obrządków chrześcijańskich. To pierwsze miejsce w świątyni rzymskokatolickiej w Polsce, gdzie mogą się modlić grekokatolicy i wyznawcy prawosławia. Dokoła bazyliki wznoszą się neogotyckie budynki klasztorne z lat 1889–1891¹⁰.

Sanktuarium Matki Boskiej Bolesnej Królowej Polski w Licheniu Starym

Pielgrzymów przybywających do niewielkiego miasteczka pod Koninem wita największa świątynia chrześcijańska w Polsce, ósma co do wielkości w Europie

⁶ A. Kubajak, *Najsławniejsze Sanktuaria Polski*, Wyd. Kubajak, Kraków 2000.

⁷ *Najpiękniejsze Sanktuaria. Małopolska*, Wyd. Axel Springer, Warszawa 2007.

⁸ Ibidem.

⁹ Ibidem.

¹⁰ Ibidem.

i jedenasta na świecie. Złotą kopułę licheńskiej bazyliki widać z odległości kilkudziesięciu kilometrów. Ten monumentalny kościół jest jednak tylko niewielkim wycinkiem sanktuarium, gdyż przez lata w szczerym polu wyrosło prawdziwe miasteczko ku czci Matki Bożej. Na pielgrzymów oczekują tu dwa kościoły, kamienna Golgota, mauzoleum oraz blisko 100 figur, pomników i kaplic. Partyjni dygnitarze przez całe lata uprzykrzali życie ojcom marianom opiekującym się sanktuarium od 1949 roku i przybywającym tu pielgrzymom. Liczono, że brak infrastruktury zmniejszy popularność Lichenia jako miejsca pielgrzymek. Choć komuniści starali się jak mogli, nie udało im się zdusić uporu twórcy i opiekuna licheńskiego sanktuarium – ks. Eugeniusza Machulskiego¹¹.

Powstanie licheńskiej bazyliki przepowiedziała sama Matka Boża. Podczas jednego z objawień powiedziała: „Prędzej czy później zostanie wybudowany w tym miejscu wspaniały kościół ku mej czci”¹². Długo czekała, by ludzie wprowadzili Jej słowa w czyn. Budowę największej świątyni w Polsce rozpoczęto w 1994 roku, a prace trwały 10 lat. Dziś bazylika zachwyca potęgą: ma 139 m długości i przeszło 70 m szerokości. Nad całością konstrukcji dumnie góruje prawie 130-metrowa wieża. Powierzchnia wszystkich marmurowych posadzek zajmuje ponad 2 ha. Na wysokości 65 m, w dzwonnicy, wisi dzwon Bogurodzica, który waży prawie 15 ton. Do zbudowanej na planie krzyża świątyni prowadzą 33 stopnie schodów (tyle lat Jezus spędził na Ziemi), znajduje się w niej 365 okien i 52 pary drzwi (liczby dni i tygodni w roku kalendarzowym), przez które do kościoła może wejść jedno-cześnie kilka tysięcy wiernych¹³.

Sanktuarium Pasyjno-Maryjne w Kalwarii Zebrzydowskiej

Bazylika Matki Bożej Anielskiej, klasztor bernardynów oraz ponad 40 kaplic wkomponowanych w malowniczy krajobraz, pomiędzy którymi poprowadzono tonące w zieleni dróżki – tak właśnie prezentuje się pierwsza i największa w Polsce kalwaria wybudowana w XVII w. na wzór jerozolimskiej¹⁴.

Najważniejsze po Jasnej Górze sanktuarium pasyjne i maryjne odwiedza co roku ponad milion pielgrzymów. Szczególnie tłumnie robi się tu w Wielkim Tygodniu, kiedy odbywa się Chwalebne Misterium Męki Pańskiej, a także podczas Wniebowzięcia NMP, gdy trwają procesje Pogrzebu oraz Wniebowzięcia i Triumfu Matki Bożej.

Pierwszego grudnia 1999 roku sanktuarium zostało wpisane na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego UNESCO. Wyróżniono je jako jedyną kalwarię na świecie¹⁵.

¹¹ Ibidem.

¹² Ibidem.

¹³ www.lichen.pl.

¹⁴ www.kalwaria.eu.

¹⁵ Ibidem.

Kalwaryjskie alejki ukochał Jan Paweł II, który mówił: „Kalwaria ma coś takiego, że człowieka wciąga. Co się do tego przyczynia? Może i to naturalne piękno krajobrazu, który się stąd rozciąga na progu polskich Beskidów”¹⁶.

Sanktuarium Męki Pańskiej i Matki Bożej Społecznej w Piekarach Śląskich

Od ponad 300 lat w ołtarzu tego śląskiego sanktuarium wisi jedynie kopia cudownego wizerunku Matki Bożej Piekarskiej, lecz mimo to każdego roku przybywa tu niemal milion pielgrzymów. „Ktokolwiek dochodzi przyczyny głębokości wiary ludu śląskiego, musi przyjść do Piekar – tu przeszłość łączy się z przyszłością” – mówił kardynał August Hlond¹⁷.

„Przed cudownym obliczem Pani Ziemi Śląskiej o zwycięstwo prosił Jan III Sobieski, idąc z odsieczą pod Wiedeń, hołd wdzięczności za utrzymanie polskości Śląska składał Jej generał Stanisław Szeptycki. Tu o łaskę dla siebie i świata modlili się król August II Mocny i cesarz Fryderyk Wilhelm”¹⁸. Nikomu nigdy nie przeszkadzało, że oryginał cudownego wizerunku przed laty przeniesiono do Opola. Pątników przybywających do sanktuarium w Piekarach Śląskich witają dwie 60-metrowe wieże bazyliki Najświętszej Maryi Panny i św. Bartłomieja Apostoła. Bazylikę zbudowano w połowie XIX w. na miejscu drewnianego kościoła z 1303 roku. Cztery rogi świątyni zamykają kaplice św. Teresy, św. Sebastiana, św. Franciszka i Matki Bożej Lekarki Chorych, w których odprawiane są dodatkowe nabożeństwa. W ich wnętrzu zachwycają witraże przedstawiające siedem boleści Matki Bożej. Jeszcze większe wrażenie robią wmurowane w ściany płyty nagrobkowe oraz informacja, że pod naszymi nogami znajdują się szczątki zmarłych przeniesione z cmentarza zlikwidowanego w 1849 roku¹⁹.

4. Sanktuarium Świętej Anny Samotrzeciej na Górze Świętej Anny

Góra Świętej Anny jest najwyższym (406 m) wzniesieniem Masywu Chełma na Wyżynie Śląskiej w województwie opolskim. Miała ona różne nazwy: Góra Chełm, Góra św. Jerzego, po niemiecku Sankt Anna Berg, a po Śląsku Anaberg²⁰.

Wiernych, którzy od wieków przybywają na Górę św. Anny na Opolszczyźnie, by w najważniejszym śląskim sanktuarium modlić się do św. Anny (matki Maryi i babki Jezusa) o wstawiennictwo u Jezusa. Pielgrzymów nie zniechęca fakt, że w Ewangeliach nie ma żadnych informacji o św. Annie.

¹⁶ Ibidem.

¹⁷ www.tygodnikecho.pl.

¹⁸ *Najpiękniejsze Sanktuaria. Małopolska*, Wyd. Axel Springer, Warszawa 2007.

¹⁹ www.piekary.bazylika.katowice.opoka.org.pl.

²⁰ A. Kubajak, *Najślawniejsze...*, op.cit.

Powulkaniczna Góra św. Anny urzeka pięknem przyrody, jednak miano perły Śląska zawdzięcza znajdującemu się na jej szczycie sanktuarium. W jego skład wchodzi klasztor franciszkanów, kalwaria oraz bazylika. Właśnie tu w głównym ołtarzu znajduje się figurka św. Anny słynąca z udzielanych łask. Figurkę tę wyrzeźbił nieznaną artysta, prawdopodobnie w XV w. Rzeźba przedstawia trzy postacie. Pośrodku w postawie stojącej ukazana jest starsza niewiasta, która trzyma w swoich ramionach dwoje dzieci. To św. Anna, która na lewym ramieniu trzyma swoją córkę Najświętszą Maryję Pannę, a na prawym ramieniu swojego wnuka Jezusa. Obecna warstwa polichromii przedstawia św. Annę ubraną w zieloną suknię (kolor nadziei) i czerwony płaszcz (kolor miłości)²¹.

5. Motywy wyjazdów pielgrzymkowych

Na potrzeby artykułu przeprowadzone zostały badania ankietowe. Ich celem było ukazanie, które sanktuaria są najczęściej odwiedzane przez pielgrzymów oraz jaki motyw przyświeca tym pielgrzymkom. Badaniami objęto próbę 300 osób, w tym 198 kobiet i 102 mężczyzn. Większą grupę wśród badanych tworzyły kobiety (205 osób, tj. 66%), mężczyźni stanowili 34% ankietowanych (95 osób). Najwięcej osób wśród badanych reprezentowały osoby młode w przedziale wiekowym 18–25, co stanowiło 43% wszystkich ankietowanych. Z przeprowadzonych badań wynika, że średni dochód domowy przekraczający 1500 zł na jedną osobę posiada 26,83% ankietowanych, 26,34 % mieści się w granicy 800–1000 zł, a 24,39% ankietowanych posiada dochód w przedziale 1000–1500 zł na jedną osobę. Najwięcej, bo aż 29,27% ankietowanych posiada wykształcenie wyższe, 23,9% badanych ma wykształcenie średnie, a najmniej ankietowanych posiada wykształcenie podstawowe (7,32%) i zasadnicze zawodowe (8,29%) (tabela 1).

Tabela 1

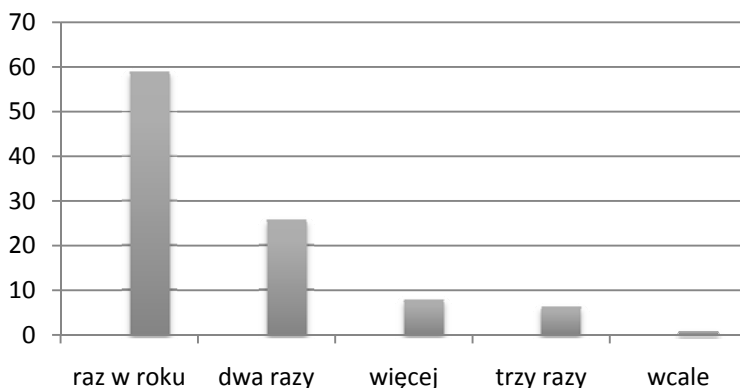
Liczba osób biorących udział w pielgrzymkach

	Kobiety		Mężczyźni		Ogółem	
	Liczba	(%)	Liczba	(%)	Liczba	(%)
Tak	138	69,7	67	65,69	205	68,33
Nie	60	30,3	35	34,31	95	31,67
Suma	198		102		300	

Źródło: opracowanie własne.

²¹ www.swanna.pl.

Przeprowadzone badania wskazują, że aż 68,33% ankietowanych bierze udział w pielgrzymkach. Aby dotrzeć do sanktuarium 61,91% ankietowanych najczęściej korzysta z samochodu, a 26,52% badanych wybiera autokar. Najrzadziej korzystano z pociągu (tylko 4,54%) oraz innych środków transportu (3,03%).

Rys. 1. Częstotliwość odwiedzania miejsc świętych w Polsce (%)

Źródło: opracowanie własne.

Prawie w 60% wśród ankietowanych odwiedza sanktuarium raz w roku, 25,85% badanych pielgrzymuje do miejsc świętych dwa razy w roku, a 6,34% czyni to trzy razy w ciągu roku. Tylko 7,81% spośród badanych odbywa taką podróż częściej niż trzy razy na rok (rys. 1).

Tabela 2

Częstotliwość odwiedzania miejsc świętych w Polsce

Miejsca święte	Kobiety		Mężczyźni		Ogółem	
	Liczba	(%)	Liczba	(%)	Liczba	(%)
związane z kultem Jezusa Chrystusa	9	6,52	6	8,96	15	7,32
związane z kultem Maryjnym	107	77,54	37	55,22	144	70,24
związane z kultem Trójcy Świętej (Prostyń)	2	1,45	1	1,49	3	1,46
związane z kultem świętych	20	14,49	23	34,33	43	20,98

Źródło: opracowanie własne.

Z badań wynika również, że 70% ankietowanych najczęściej odwiedza sanktuarium związane z kultem maryjnym, natomiast do miejsc związanych z kultem Świętych pielgrzymuje 20,98% badanych. Na następnych pozycjach jeśli chodzi

o częstotliwość odwiedzin znajdują się ośrodki związane z kultem Jezusa Chrystusa (7,32%) i Trójcy Świętej (1,46%). Zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn sanktuaria maryjne odwiedzane są najczęściej (tabela 2).

Tabela 3

Najczęściej odwiedzane Sanktuaria

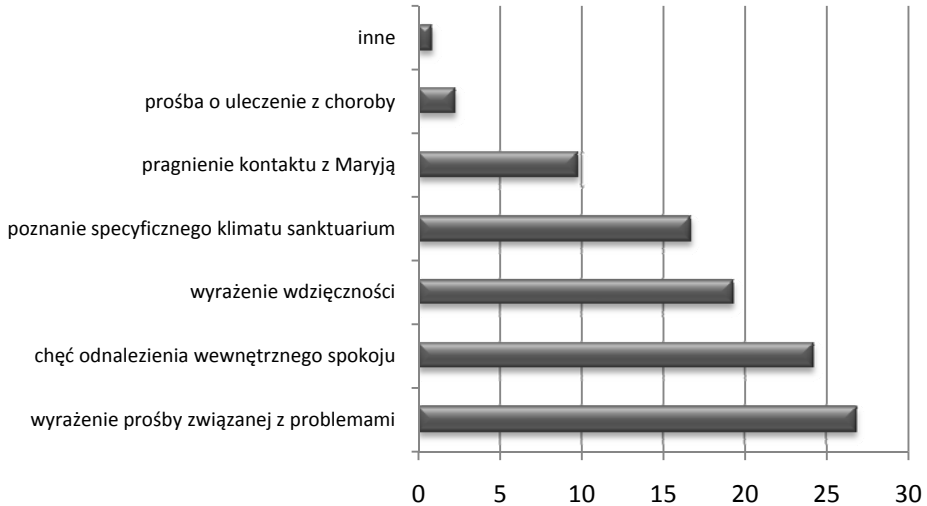
Sanktuaria	Kobiety		Mężczyźni		Ogółem	
	Liczba	(%)	Liczba	(%)	Liczba	(%)
Częstochowa-Jasna Góra	94	44,98	42	42,42	136	44,16
Kraków-Łagiewniki	18	8,61	6	6,06	24	7,79
Licheń	20	9,57	10	10,10	30	9,74
Kalwaria Zebrzydowska	6	2,87	9	9,09	15	4,87
Piekary Śląskie	6	2,87	3	3,03	9	2,92
Góra Świętej Anny	56	26,79	24	24,24	80	25,97
Inne	9	4,31	5	5,05	14	4,55

Źródło: opracowanie własne.

Spośród największych polskich sanktuariów pielgrzymi najczęściej odwiedzają Jasną Górę (44,16%), następnie miejsca zajmują Góra Świętej Anny (25,97%), Licheń (9,74%) i Kraków-Łagiewniki (7,74%). Najczęściej odwiedzane miejsca przez kobiety to: Sanktuaria Najświętszej Maryi Panny Jasnogórskiej (94 osób) i Świętej Anny Samotrzeciej (56). Piekary Śląskie i Kalwaria Zebrzydowska to miejsca rzadziej odwiedzane. Jeśli chodzi o badanie przeprowadzone wśród mężczyzn, to sytuacja wygląda podobnie.

Głównym źródłem wiedzy o istnieniu sanktuariów dla prawie 52% ankietowanych jest rodzina i znajomi. Dla 32,2% badanych takim źródłem jest Kościół. Na trzecim miejscu znajdują się środki masowego przekazu – 10,73% ankietowanych dowiedziało się o istnieniu miejsc świętych za ich pośrednictwem.

Z przeprowadzonych badań wynika, że głównym motywem przyjazdu do miejsc świętych jest wyrażenie prośby związanej z problemami (26,8%), a także chęć odnalezienia wewnętrznego spokoju i wyciszenia się (24,21%). Następnym motywem jest wyrażenie wdzięczności (19,31%), a chęć zwiedzenia i poznania specyficznego klimatu sanktuarium i jego historii jest przyczyną przyjazdu 16,71% ankietowanych (rys. 2 i tabela 4).

Rys. 2. Motywy odwiedzania miejsc świętych

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 4

Motywy odwiedzania miejsc świętych

Motywy odwiedzania miejsc świętych	Kobiety		Mężczyźni		Ogółem	
	Liczba	(%)	Liczba	(%)	Liczba	(%)
wyrażenie prośby związanej z problemami	64	25,8	29	29,29	93	26,8
wyrażenie prośby o uzdrowienie nieuleczalnej choroby, powrót do zdrowia po nieszczęśliwym wypadku	5	2,01	3	3,03	8	2,31
wyrażenie wdzięczności	50	20,16	17	17,17	67	19,31
pragnienie osobowego kontaktu i spotkania z Matką Jezusa	27	10,89	7	7,07	34	9,8
chęć odnalezienia wewnętrznego spokoju, wyciszenia się	63	25,4	21	21,21	84	24,21
chęć zwiedzenia, poznania specyficznego klimatu sanktuarium, jego historii	39	15,75	19	19,19	58	16,71
inne	0		3	3,03	3	0,86

Źródło: opracowanie własne.

Podsumowanie

Pielgrzymowanie ma wiele wymiarów. W Polsce kojarzy się ono przede wszystkim z wędrówaniem w lipcu i sierpniu ku Jasnej Górze. Pielgrzymowania nie da się z niczym porównać; to szansa na poznanie ludzi, którzy czasami mimo zmęczenia uśmiechają się i są szczęśliwi.

Głównym celem niniejszego opracowania było ukazanie, które miejsca święte są najczęściej odwiedzane i z jakich pobudek. Pątnicy chętnie nawiedzają sanktuaria maryjne, a także te związane z kultem świętych. Najczęściej odwiedzanymi są: Sanktuarium Najświętszej Maryi Panny Jasnogórskiej, Sanktuarium Miłosierdzia Bożego w Łagiewnikach, Sanktuarium Matki Boskiej Bolesnej Królowej Polski w Licheniu Starym, Sanktuarium Pasyjno-Maryjne w Kalwarii Zebrzydowskiej i Sanktuarium Świętej Anny Samotrzeciej na Górze Świętej Anny.

W wyniku przeprowadzonych badań nie można jednoznacznie stwierdzić, co jest głównym motywem odwiedzania miejsc świętych. Dla każdego pielgrzyma pobudki są inne. Jedni pątnicy przybywają do sanktuarium ze swymi trudnymi problemami życiowymi prosić Maryję o pomoc, o uzdrowienie w nieuleczalnej chorobie lub o powrót do zdrowia po nieszczęśliwym wypadku, w innym przypadku są to prośby błagalne, które dotyczą zerwania z różnego rodzaju nałogiem. Wielu przychodzi z uczuciami miłości i wdzięczności lub by podziękować za doznane łaski. Zjawisko licznych pielgrzymek do sanktuariów maryjnych może być przyczyną pragnienia osobowego kontaktu i spotkania z Matką Jezusa. Zachętę do odwiedzania tych miejsc świętych stanowi także specyficzny klimat sanktuarium, jego historia, architektura świątyń czy cudowne wizerunki Maryi.

Każdy uczestnik pielgrzymki przeżywa ją na swój własny sposób, każde nawiedzone święte miejsce jest szczególne – dla jednych ważne, poruszające, dla innych być może obojętne. By móc ogarnąć te chwile, trzeba je przeżyć.

MOTIVES FOR PILGRIMAGES TO THE MOST IMPORTANT SANCTUARIES IN POLAND

Summary

The pilgrimage may be explored in many different aspects. The Polish people usually associate it with walking to the Jasna Góra Monastery in Częstochowa (Poland) in July and August. Since the pilgrimage is a chance to meet other people that are happy despite their tiredness, there is nothing that the pilgrimage can be compared with.

Three basic motives can differentiate the aims and manner of the migration to the centers of worship. Starting with religious reasons, through a religious – cognitive, ending with solely cognitive or recreational reasons.

The aim of the present work is to indicate the motives behind visiting sacred places by pilgrims together with types of sanctuaries that enjoy continuing popularity.

Translated by Sławomir Pytel